

Яна ЛОКТІОНОВА

канд. екон. наук, доцент

ORCID: 0000-0001-5634-4900

Київський національний університет будівництва і архітектури, м. Київ

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ЯК НЕВІДЄМНА СКЛАДОВА КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. Соціальна захищеність є ключовим елементом корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) будівельних підприємств, оскільки вона визначає рівень добробуту працівників, їхню мотивацію та продуктивність, а також впливає на загальну репутацію компанії. У статті розглядається значення соціального захисту як невід'ємної складової КСВ у будівельній галузі, визначаються основні напрями його реалізації та аналізуються чинники, що сприяють ефективному впровадженню соціальних гарантій на підприємствах.

Будівельна сфера характеризується високим рівнем ризику для працівників, тому особливого значення набуває забезпечення безпечних умов праці. Впровадження стандартів охорони праці, регулярне навчання персоналу та надання необхідних засобів захисту є важливими аспектами соціальної відповідальності компаній. Крім того, соціальна захищеність включає гарантування стабільної заробітної плати, медичного страхування, пенсійного забезпечення, а також реалізацію програм соціальної підтримки для співробітників та їхніх родин.

Ефективна соціальна політика будівельного підприємства також передбачає створення умов для професійного розвитку працівників. Важливим аспектом є підвищення кваліфікації кадрів, забезпечення можливостей для кар'єрного зростання та навчання сучасним технологіям у будівництві. Це не лише підвищує рівень задоволеності персоналу, а й позитивно впливає на якість будівельних робіт і конкурентоспроможність компанії.

Крім внутрішньої соціальної політики, будівельні підприємства активно взаємодіють із місцевими громадами. Інвестування у соціальну інфраструктуру, підтримка житлових програм, участь у благодійних ініціативах та розвиток партнерських відносин із органами місцевого самоврядування сприяють підвищенню рівня довіри до компанії та її стабільному розвитку.

Таким чином, соціальна захищеність у будівельних підприємствах є не лише моральним обов'язком, а й стратегічним інструментом формування

позитивного іміджу, підвищення продуктивності працівників та забезпечення довгострокової економічної стабільності. Реалізація комплексних заходів соціального захисту дозволяє будівельним компаніям не лише виконувати свої зобов'язання перед працівниками, але й сприяти розвитку суспільства в цілому.

Ключові слова: *корпоративна соціальна відповідальність, сталий розвиток, соціальна відповідальність бізнесу, соціальні, економічні, екологічні чинники, соціальна захищеність, соціальні гарантії, соціальні ініціативи, корпоративна культура, корпоративне управління, конкурентоспроможність, репутація компаній, економічна довіра, будівельний сектор, будівельні підприємства.*

Постановка проблеми. Актуальність дослідження соціальної захищеності як невід'ємної складової корпоративної соціальної відповідальності будівельних підприємств зумовлена сучасними соціально-економічними проблемами, що постають перед бізнесом. Будівельна галузь є одним із ключових секторів економіки, який не лише забезпечує розвиток інфраструктури, але й відіграє значну роль у формуванні рівня зайнятості та соціального добробуту населення. Водночас будівництво залишається однією з найбільш небезпечних сфер діяльності, що потребує особливого підходу до соціального захисту працівників та забезпечення безпечних умов праці.

Зростання суспільної уваги до питань корпоративної соціальної відповідальності, посилення законодавчих вимог щодо трудових відносин та вплив міжнародних стандартів обумовлюють необхідність інтеграції соціальних ініціатив у стратегію розвитку будівельних компаній. Працівники, які мають належний рівень соціального захисту, демонструють вищу продуктивність, лояльність до роботодавця та готовність до довготривалої співпраці, що позитивно впливає на стабільність підприємства та його конкурентоспроможність.

Крім того, сучасні стейкхолдери все частіше звертають увагу на соціальну відповідальність компаній, обираючи для співпраці організації, які дотримуються принципів сталого розвитку та етичного ведення бізнесу. Це особливо актуально для будівельного сектора, оскільки його діяльність має значний вплив на навколишнє середовище та якість життя суспільства.

Таким чином, дослідження питань соціальної захищеності у будівельній сфері є надзвичайно важливим як з точки зору підвищення ефективності управління персоналом, так і з позиції формування позитивного іміджу компаній та їхнього внеску у розвиток суспільства. Впровадження дієвих механізмів соціального захисту не лише підвищує довіру до будівельних підприємств, а й сприяє формуванню більш стійкої та відповідальної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У документі, підготовленому Європейською Комісією «Green Paper. Promoting a European Framework for Corporate Social Responsibility» [1] розглядається концепція корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), основна увага приділяється впровадженню КСВ у стратегію компаній для досягнення сталого розвитку, а також виділяються економічні, соціальні та екологічні аспекти відповідального бізнесу.

Дослідження ООН «The View from the Boardroom. CEO Study on Corporate Social Responsibility» [2] зосереджене на ролі керівників компаній у розвитку КСВ. Аналізуються стратегічні рішення та виклики, з якими стикаються компанії при інтеграції принципів соціальної відповідальності. Букреєва Д., Денисенко К. стверджують, що [3]: «соціальна відповідальність бізнесу є основа забезпечення ділової активності підприємств», розглядаючи євроінтеграційний аспект та зв'язок між КСВ та економічною активністю підприємств у контексті євроінтеграції. Автор аналізує механізми впровадження КСВ для підвищення конкурентоспроможності українських підприємств. Пилипенко Н.М., Карпець О.В. [4] досліджували теоретичні аспекти соціального підприємництва в сучасних умовах. Автори розглядають соціальне підприємництво як одну з форм КСВ. Досліджуються особливості ведення бізнесу з соціальною місією та механізми його підтримки в Україні. Огінок С.В., Федунь М., Бондаренко Ю.Г. [5] вивчаються підходи до реалізації КСВ у комерційних організаціях. Аналізуються економічні вигоди та соціальні результати впровадження відповідальних бізнес-практик.

Tanveer, M., Khan, S., & Umar, M. [6], Eijk, F., Breukelman, H., Keesman, B., & Prummel, J. [7], Bozhanova V. et al. [8], розглядають вплив технологій управління відходами на екологічну стійкість. Аналізується роль циркулярної економіки у КСВ компаній.

Zvarych, R., Rivilis, I. [9], [10-19], досліджують КСВ як підхід до сталого розвитку. Аналізуються різні моделі управління КСВ у міжнародній практиці.

Аналіз літератури показує, що корпоративна соціальна відповідальність є багатовимірним явищем, яке включає економічні, соціальні та екологічні аспекти. Різні підходи до КСВ демонструють як стратегічну важливість цього напрямку для бізнесу, так і його соціальну значущість у контексті сталого розвитку. Дослідження охоплюють питання управління відходами, соціального підприємництва, впливу КСВ на конкурентоспроможність та інноваційні підходи до корпоративної відповідальності.

Метою статті є аналіз соціального захисту як чинника успішного формування корпоративної соціальної відповідальності в будівництві.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціальний захист працівників будівельних підприємств є ключовим фактором забезпечення

безпеки, продуктивності та мотивації (табл. 1). Він включає кілька важливих напрямків, які формують загальну систему підтримки робітників.

Таблиця 1

Напрямки соціального захисту працівників будівельних підприємств

Напрямки соціального захисту	Заходи
Охорона праці та безпека на робочому місці	Забезпечення безпечних умов праці, використання сучасних засобів індивідуального захисту, проведення інструктажів та навчання з техніки безпеки.
Гідна оплата праці та соціальні гарантії	Виплата конкурентної заробітної плати, офіційне працевлаштування, своєчасні виплати, соціальне страхування.
Медичне забезпечення та страхування	Надання медичних послуг, страхування від нещасних випадків, компенсація витрат на лікування.
Професійний розвиток та навчання	Організація курсів підвищення кваліфікації, навчання новим технологіям, підтримка кар'єрного зростання.
Підтримка працівників у кризових ситуаціях	Матеріальна допомога у разі хвороби, нещасного випадку, форс-мажорних обставин.
Соціальні пільги та бонуси	Надання додаткових відпусток, виплата премій, забезпечення транспортом або житлом.
Дотримання прав працівників	Виконання трудового законодавства, запобігання дискримінації, забезпечення рівних можливостей.
Психологічна підтримка та комфортні умови праці	Програми підтримки ментального здоров'я, корпоративні заходи, створення сприятливого мікроклімату в колективі.

Розроблено авторами

Охорона праці та безпека на робочому місці відіграють вирішальну роль у запобіганні нещасним випадкам і професійним захворюванням. Будівельна галузь є однією з найбільш травмонезбезпечних, тому дотримання стандартів безпеки, використання засобів індивідуального захисту та регулярні інструктажі допомагають зменшити ризики. Проте в Україні спостерігається недостатній рівень контролю за виконанням норм

охорони праці, що часто призводить до порушень вимог безпеки праці і небезпечних умов роботи.

Гідна оплата праці та соціальні гарантії забезпечують стабільний рівень життя працівників, підвищують їхню лояльність до компанії та сприяють зниженню рівня плинності кадрів. Проте багато будівельних підприємств в Україні використовують неофіційні форми працевлаштування, що позбавляє робітників соціального страхування, пенсійних відрахувань та інших важливих пільг. Це негативно впливає на довіру до роботодавців і створює ризики соціальної незахищеності працівників.

Медичне забезпечення та страхування є важливим елементом соціального захисту, оскільки будівельники часто працюють в умовах підвищеного ризику. Надання безкоштовних або частково оплачуваних медичних послуг, страхування від нещасних випадків та компенсація витрат на лікування дозволяють підвищити соціальний добробут робітників. Водночас в Україні медичне страхування для будівельників запроваджується переважно на великих підприємствах, тоді як у малих та середніх компаніях цей аспект часто ігнорується.

Професійний розвиток та навчання сприяють підвищенню кваліфікації працівників, що позитивно впливає на якість виконаних робіт і конкурентоспроможність компанії. Організація навчальних програм, курсів з новітніх технологій та підтримка кар'єрного зростання є ефективним інструментом мотивації персоналу. Однак в українському будівельному секторі ця практика застосовується нерівномірно, оскільки багато компаній не готові інвестувати кошти в навчання своїх працівників.

Підтримка працівників у кризових ситуаціях є ще одним важливим напрямком соціального захисту, важливість якого підвищилась із початком війни. Надання матеріальної допомоги у разі хвороби, травми або інших складних життєвих обставин допомагає зберігати лояльність персоналу та створювати позитивний імідж компанії. Проте на українському ринку будівельні підприємства рідко впроваджують такі програми підтримки, що знижує рівень соціального захисту робітників.

Соціальні пільги та бонуси, такі як додаткові відпустки, виплата премій, забезпечення транспортом або житлом, є ефективним способом покращення умов праці та стимулювання працівників. Водночас такі заходи потребують значних фінансових витрат, тому їхня доступність у будівельних компаніях України залишається обмеженою.

Дотримання прав працівників передбачає виконання трудового законодавства, забезпечення рівних можливостей та запобігання дискримінації. Цей аспект є особливо важливим для стабільного функціонування компанії, оскільки сприяє створенню справедливих умов праці. Проте на практиці спостерігаються численні порушення прав

будівельників, включно з затримками зарплат, відсутністю офіційного працевлаштування та нехтуванням соціальними гарантіями.

Психологічна підтримка та створення комфортних умов праці також відіграють важливу роль у соціальному захисті працівників. Впровадження програм психологічної підтримки, корпоративні заходи та формування здорового мікроклімату в колективі сприяють підвищенню продуктивності та зниженню рівня стресу. Проте в будівельному секторі України цей напрямок залишається недостатньо розвиненим, що знижує загальну мотивацію працівників і впливає на їхнє професійне вигорання.

Нами проведено опитування працівників українських будівельних підприємств щодо рівня соціального захисту і отримано наступні результати (табл.2-4) У опитуванні брали участь 86 працівників будівельних підприємств (служби замовника, девелопери, генеральні підрядники, субпідрядні підприємства) щодо заходів соціального захисту та рівня їхньої задоволеності цими заходами.

Таблиця 2

Наявність заходів соціального захисту на підприємствах

Захід соціального захисту	Усього (%)	Усього (кількість)	Служби замовника (%)	Девелопери (%)	Генпідрядники (%)	Субпідрядники (%)
Офіційне працевлаштування	75%	65	90%	85%	80%	45%
Медичне страхування	42%	36	70%	55%	35%	10%
Додаткові відпустки	38%	33	60%	45%	30%	15%
Матеріальна допомога	29%	25	50%	40%	20%	5%
Навчання та підвищення кваліфікації	47%	40	65%	55%	50%	20%
Компенсація витрат на транспорт	34%	29	55%	45%	25%	10%
Забезпечення спецодягом та засобами захисту	58%	50	70%	65%	60%	40%

Розроблено автором

Згідно з результатами опитування, найкращі умови соціального захисту спостерігаються у службах замовника та серед девелоперів, де більшість працівників мають офіційне працевлаштування, страхування та додаткові

бонуси. Генеральні підрядники також мають відносно непогані умови, хоча рівень соціального захисту дещо нижчий. Найменш захищеними залишаються працівники субпідрядних організацій, де неофіційне працевлаштування, відсутність страхування та мінімальні пільги є поширеними проблемами.

Таблиця 3

Рівень задоволеності заходами соціального захисту

Захід соціального захисту	Задоволені (%)	Задоволені (кількість)	Частково задоволені (%)	Частково задоволені (кількість)	Незадоволені (%)	Незадоволені (кількість)
Офіційне працевлаштування	82%	53	12%	8	6%	4
Медичне страхування	60%	22	25%	9	15%	5
Додаткові відпустки	50%	16	30%	10	20%	7
Матеріальна допомога	40%	10	35%	9	25%	6
Навчання та підвищення кваліфікації	55%	22	30%	12	15%	6
Компенсація витрат на транспорт	48%	14	32%	9	20%	6
Забезпечення спецодягом та засобами захисту	72%	36	18%	9	10%	5

Розроблено автором

Таблиця 4

Задоволеність заходами соціального захисту залежно від типу підприємства

Вид підприємства	Задоволені (%)	Частково задоволені (%)	Незадоволені (%)
Служби замовника	78%	15%	7%
Девелопери	72%	18%	10%
Генеральні підрядники	64%	20%	16%
Субпідрядники	40%	25%	35%

Розроблено автором

Соціальний захист працівників будівельних підприємств є складною системою, яка впливає на рівень безпеки, задоволеності роботою та продуктивності. Попри наявність прогресивних практик, в Україні спостерігається низка проблем, пов'язаних із недостатнім виконанням соціальних стандартів, що потребує більшого контролю та впровадження ефективних механізмів соціальної відповідальності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Соціальна захищеність працівників будівельних підприємств є важливим елементом корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), що безпосередньо впливає на ефективність діяльності компаній, їхню репутацію та рівень довіри з боку суспільства. Вона охоплює широкий спектр заходів, спрямованих на забезпечення гідних умов праці, соціальних гарантій, професійного розвитку та взаємодії з місцевими громадами.

Проведене дослідження підтверджує, що впровадження ефективної системи соціального захисту на будівельних підприємствах сприяє підвищенню рівня задоволеності працівників, зменшенню плинності кадрів та зростанню продуктивності праці. Соціальні гарантії, такі як стабільна заробітна плата, медичне страхування, пенсійне забезпечення та програми підтримки співробітників, формують відчуття стабільності та впевненості у завтрашньому дні, що позитивно впливає на мотивацію персоналу.

Окрему увагу слід приділити забезпеченню безпеки праці у будівельній галузі, оскільки цей сектор має високий рівень виробничих ризиків. Впровадження сучасних стандартів охорони праці, організація регулярного навчання персоналу та забезпечення відповідними засобами захисту сприяють зниженню виробничого травматизму та покращенню загальних показників роботи підприємства.

Крім того, важливим аспектом соціальної відповідальності є підтримка професійного розвитку працівників. Інвестиції у підвищення кваліфікації, організація навчальних програм та можливість кар'єрного зростання є ключовими факторами, що сприяють збереженню висококваліфікованих кадрів у галузі.

Соціальна захищеність також відіграє значну роль у взаємодії будівельних компаній із зовнішнім середовищем. Активна участь підприємств у соціальних ініціативах, підтримка місцевих громад, реалізація програм екологічної відповідальності та благодійна діяльність формують позитивний імідж компанії та підвищують рівень довіри з боку суспільства.

Таким чином, соціальна захищеність у будівельній галузі є не лише етичним обов'язком підприємств, а й важливим інструментом підвищення їхньої конкурентоспроможності та економічної стабільності. Реалізація комплексних заходів соціальної відповідальності дозволяє будівельним компаніям забезпечувати гідні умови праці, сприяти добробуту

працівників, розвивати сталі партнерські відносини та робити вагомий внесок у соціально-економічний розвиток суспільства.

Список використаної літератури

1. Promoting a European framework for corporate social responsibility - Green Paper. European Commission. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52001DC0366>
2. The View from the Boardroom. CEO Study on Corporate Social Responsibility. URL: <https://www.undp.org/trinidad-and-tobago/publications/corporate-social-responsibility>.
3. Букреева Д., Денисенко К. Соціальна відповідальність бізнесу як основа забезпечення ділової активності підприємств: євроінтеграційний аспект. *Економіка та суспільство*, 2022, No 38. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-52>
4. Пилипенко Н.М., Карпець О.В. Теоретичні аспекти соціального підприємництва в сучасних умовах. *Ефективна економіка*, 2021, No 3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2021/89.pdf
5. Огінок С.В., Федунь М., Бондаренко Ю.Г. Соціальна відповідальність прибуткових організацій. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*, 2022, Вип. 45. С. 58-62.
6. Tanveer, M., Khan, S., Umar, M. Waste management and greentechnology: future trends in circular economy leading towards environmental sustainability. *Environmental Science and Pollution Research*, 2022, Vol. 29, 80161-80178. <https://doi.org/10.1007/s11356-022-23238-8>.
7. Eijk, F., Breukelman, H., Keesman, B., & Prummel, J. Waste Management as a catalyst to a Circular Economy. NL Platform, 2022. URL: <https://nlplatform.com/sites/default/files/downloads/waste-management-as-a-catalyst-to-a-circular-economy.pdf>.
8. Bozhanova V., Korenyuk P., Lozovskyi O. Green Enterprise Logistics Management System in Circular Economy *International Journal of Mathematical, Engineering and Management Sciences*, 2022. 7, No. 3, 350-363.
9. Zvarych, R., Rivilis, I. Social responsibility of business as sustainable development approach in management. *AGORA International Journal of Economical Sciences*, 2023, No. 1, pp. 154-161. URL: <https://univagora.ro/jour/index.php/aijes/article/view/5773/1969.12>.
10. Беленкова О.Ю. Стратегія та механізми забезпечення конкурентоспроможності будівельних підприємств на основі моделі сталого розвитку: монографія. Київ: Ліра-К, 2020. 512 с.
11. Сорокіна Л.В., Стеценко С.П., Гойко А.Ф. та інші. Економетричний інструментарій управління фінансовою безпекою будівельного

підприємства: монографія / за наук. ред. д.е.н., проф. Л.В. Сорокіної. Київ: КНУБА, 2017. 404 с.

12. Bieliienkova, O., Loktionova, Y. ., Stetsenko, S. ., & Tytok V. Intellectual capital as a factor of innovative sustainable development. *Ways to Improve Construction Efficiency*, 2022. 2(50), 281–291. [https://doi.org/10.32347/2707-501x.2022.50\(2\).281-291](https://doi.org/10.32347/2707-501x.2022.50(2).281-291)

13. Сорокіна Л.В. Економетричний інструментарій управління фінансовою безпекою підприємств будівництва: [моногр.] (Видання 2) / За наук. ред. Л.В. Сорокіної, А.Ф. Гойко К.: КНУБА, 2023. 421 с.

14. Беленкова О.Ю. Теоретичні передумови формування поняття «соціально відповідальний девелопмент». Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин. 2018. № 38. С. 17 – 24.

15. Nikolaiev V.P., Hryhorovskiy P.Ye., Khyzhniak V.O., Ryzhakova G.M., Bieliienkova O.Yu., Molodid O.S. Technical and economic aspects of real estate properties: collective monograph. Lviv-Torun: Liha-Pres, 2019. 124 p.

16. Сорокіна Л., Гойко А. Модель формування інвестиційної програми будівельного підприємства. Управління розвитком складних систем, 2023, (53), 100–110.

17. Goyko, A., Tsyfra T. Innovative development of the region based on the cluster approach. *Building production*, [S.l.], n. 75, p. 54-59

18. Хоменко ,О., Рижакова , Г., Малихіна О., Петренко Г., Степанюк Р. Цільові пріоритети та формалізовані індикатори трансформації операційних систем стейкхолдерів будівництва. *Управління розвитком складних систем*, 2023. (56), 173–180

19. Рижакова Г., Кіщак Н., Хоменко О., Ротов О., Ніколаєва М., Веремєєва Т. С учасний вектор оновлення будівельного девелопменту в контексті стратагем Integrated project delivery. *Управління розвитком складних систем*, 2022. (49), 113–123.

20. Савенко В.І. Конкурентоспроможність будівельної організації – основа виживання економіки: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 128 с.

21. Romaniuk M.D., Romaniuk, T.M. Social responsibility in Ukraine: social and corporate aspects. The actual problems of regional economy development. 2023. № 2. Pp. 271-279. 10.15330/apred.2.19.271-279.

References

1. Promoting a European framework for corporate social responsibility - Green Paper. European Commission. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52001DC0366>

2. The View from the Boardroom. CEO Study on Corporate Social Responsibility. URL: <https://www.undp.org/trinidad-and-tobago/publications/corporate-social-responsibility>.

3. Bukreieva D.S. (2022) Sotsialna vidpovidalnist biznesu yak osnovazabezpechennia dilovoi aktyvnosti pidpriemstv: yevrointehratsiinyi aspekt. *Ekonomika ta suspilstvo*, No 38. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-52>

4. Pylypenko N.M., Karpets O.V. (2021) Teoretychni aspekty sotsialnohopidpriemnytstva v suchasnykh umovakh. *Efektivna ekonomika*, No 3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2021/89.pdf

5. Ohinok S.V., Fedun M., Bondarenko Yu.H. (2022) Sotsialna vidpovidalnist prybutkovykh orhanizatsii. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskohonatsionalnoho universytetu. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny tasvitove hospodarstvo*, 2022, Vyp. 45. S. 58-62.

6. Tanveer M., Khan S., Umar M. (2022) Waste management and greentechnology: future trends in circular economy leading towards environmental sustainability. *Environmental Science and Pollution Research*, 2022, Vol. 29, 80161-80178. <https://doi.org/10.1007/s11356-022-23238-8>.

7. Eijk F., Breukelman H., Keesman B., Prummel J. (2022) Waste Management as a catalyst to a Circular Economy. NL Platform. URL: <https://nlplatform.com/sites/default/files/downloads/waste-management-as-a-catalyst-to-a-circular-economy.pdf>.

8. Bozhanova V., Korenyuk P. (2022) Green Enterprise Logistics Management System in Circular Economy *International Journal of Mathematical, Engineering and Management Sciences*, 7, No. 3, 350-363.

9. Zvarych, R., Rivilis, I. (2023) Social responsibility of business as sustainable development approach in management. *AGORA International Journal of Economical Sciences*, No. 1, pp. 154-161. URL: <https://univagora.ro/jour/index.php/aijes/article/view/5773/1969.12>.

10. Bielienkova O.Iu. (2020) Stratehiia ta mekhanizmy zabezpechennia konkurentospromozhnosti budivelnnykh pidpriemstv na osnovi modeli staloho rozvytku: monohrafiia. Kyiv: Lira-K. 512 p.

11. Sorokina L.V., Stetsenko S.P., Hoiko A.F. ta inshi. (2017) *Ekonometrychni instrumentarii upravlinnia finansovoiu bezpekoiu budivelnnoho pidpriemstva: monohrafiia / za nauk. red. d.e.n., prof. L.V. Sorokinai*. Kyiv: Kyivskiy natsionalnyi universytet budivnytstva i arkhitektury, 2017. 404 p.

12. Bielienkova, O., Loktionova, Y. ., Stetsenko, S. ., & Tytok V. . (2022). Intellectual capital as a factor of innovative sustainable development. *Ways to Improve Construction Efficiency*, 2(50), 281–291. [https://doi.org/10.32347/2707-501x.2022.50\(2\).281-291](https://doi.org/10.32347/2707-501x.2022.50(2).281-291)

13. Sorokina L.V. ed. (2023) Ekonometrychnyi instrumentarii upravlinnia finansovoiu bezpekoiu pidpriemstv budivnytstva: [monohr.] (Vydannia 2) / Za nauk. red. L.V. Sorokinoi, A.F. Hoiko K.: KNUBA, 2023. 421 s.

14. Bieliukova O.Iu. (2018) Teoretychni peredumovy formuvannia poniattia «sotsialno vidpovidalni development». Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti budivnytstva v umovakh formuvannia rynkovykh vidnosyn. № 38. S. 17 – 24.

15. Nikolaiev V.P. (2019) Technical and economic aspects of real estate properties: collective monograph. Lviv-Toruń: Liha-Pres, 2019. 124 p.

16. Sorokina L., Hoiko A. (2023) Model formuvannia investytsiinoi prohramy budivelnoho pidpriemstva. Upravlinnia rozvytkom skladnykh system, 2023, (53), 100–110.

17. A. Goyko, T. Tsyfra (2023) Innovative development of the region based on the cluster approach. Building production, n. 75, p. 54-59

18. Khomenko O., Ryzhakova H., Malykhina O., Petrenko H., Stepaniuk R. (2023) Tsilovi priorytety ta formalizovani indykatory transformatsii operatsiinykh system steikholderiv budivnytstva. Upravlinnia rozvytkom skladnykh system. (56), 173–180

19. Ryzhakova H., Kishchak N. ., Khomenko O. ., Rotov O., Nikolaieva M., Veremieieva , T. (2022) Suchasnyi vektor onovlennia budivelnoho developmentu v konteksti stratahem Integrated project delivery. Upravlinnia rozvytkom skladnykh system. (49), 113–123.

20. Savenko V.I. ed (2017). Konkurentospromozhnist budivelnoi orhanizatsii – osnova vyzhyvannia ekonomiky: monohraf. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury. 128 p.

21. Romaniuk M.D., Romaniuk, T.M. (2023). Social responsibility in Ukraine: social and corporate aspects. *The actual problems of regional economy development*. 2. 271-279. 10.15330/apred.2.19.271-279.

Yana Loktionova

Social protection as an invisible component of the corporate social responsibility of construction enterprises

Social protection is a key element of corporate social responsibility (CSR) of construction enterprises, as it determines the level of well-being of employees, their motivation and productivity, and also affects the overall reputation of the company. The article examines the importance of social protection as an integral component of CSR in the construction industry, identifies the main directions of its implementation and analyzes the factors that contribute to the effective implementation of social guarantees at enterprises.

The construction sector is characterized by a high level of risk for employees, therefore, ensuring safe working conditions is of particular importance. The implementation of labor protection standards, regular training of personnel and the provision of necessary protective equipment are important aspects of the

social responsibility of companies. In addition, social protection includes guaranteeing stable wages, medical insurance, pension provision, as well as the implementation of social support programs for employees and their families.

An effective social policy of a construction enterprise also involves creating conditions for the professional development of employees. An important aspect is improving the skills of personnel, providing opportunities for career growth and training in modern technologies in construction. This not only increases the level of staff satisfaction, but also has a positive effect on the quality of construction work and the competitiveness of the company.

In addition to internal social policy, construction companies actively interact with local communities. Investing in social infrastructure, supporting housing programs, participating in charitable initiatives and developing partnerships with local governments contribute to increasing the level of trust in the company and its sustainable development.

Thus, social protection in construction companies is not only a moral obligation, but also a strategic tool for forming a positive image, increasing employee productivity and ensuring long-term economic stability. The implementation of comprehensive social protection measures allows construction companies not only to fulfill their obligations to employees, but also to contribute to the development of society as a whole.

Keywords: *corporate social responsibility, sustainable development, social responsibility of business, social, economic, environmental factors, social protection, social guarantees, social initiatives, corporate culture, corporate governance, competitiveness, company reputation, economic trust, construction sector, construction companies.*

АРА: Loktionova, Yana (2024). Sotsialnyi zakhyst yak nevidiemna skladova korporatyvnoi sotsialnoi vidpovidalnosti budivelnnykh pidpriemstv [Social protection as an invisible component of the corporate social responsibility of construction enterprises]. *Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti budivnytstva v umovakh formuvannia rynkovykh vidnosyn*, 53(2), 99-111.

ДСТУ: Локтіонова Я. Соціальний захист як невідємна складова корпоративної соціальної відповідальності будівельних підприємств [Текст] *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*. 2024. № 53 (2). С. 99-111.